

Kolikoita kätkään

Valistusfilosofi Voltaire totesi, että paperiraha palaa lopulta luontaiseen arvoonsa, paperin arvoon. Onko käsittelemällämme rahalla, paperilla, metallilla tai biteillä pidemmän päälle arvoa?

Alun perin rahalla oli arvonsa. Museoissa näkee vanhoja ruotsalaisia ploatuja. Ne valmistettiin kuparista, ja ne painoivat enimmillään noin 20 kiloa kappale. Aluksi ploatun arvo oikea, mutta kuparin hinnan laskiessa idea vesittyi.

Sittemmin metallirahaa on valmistettu kullasta ja hopeasta ja niiden seoksista. Rahaa saattoi kerätä ja säästää turvallisesti, koska sen arvo muuttui vain vähän. Kunnes huijarit iskivät. Alettiin kehitellä kullan ja hopean näköisiä halvempia metalliseoksia.

Jopa valtioiden tasolla huijattiin. Latinalaiseen rahaliittoon kuuluivat Ranska, Belgia, Italia ja Sveitsi ja Kreikka. Kolikoiden arvot kiinnitettiin tietystä suhteesta kultaan ja hopeaan. Rahaliitto toimi kohtalaisesti yli 40 vuotta, kunnes yksi maa alkoi huijata. Se vähensi vähitellen kolikoiden kullan määrää, mikä tietysti paljastui. Tätä maata ei tarvitse kauaa arvuutella. Kreikkahan se.

Myös paperirahojen arvoa yritettiin taata. Tunnetuin tavoista oli dollarin kiinnittäminen kultaan. Monien muiden valuuttojen takuumekanismit olivat huteria. Maailma on kokenut useita rahanarvon romahduksia, Voltairenkin ennustamia. Saksassa tapiseerattiin 20-luvulla seiniä seteleillä, koska tapetti oli kalliimpaa.

Nixon romutti rahan kultasidonnaisuuden vuonna 1971. Siihen saakka 35 dollaria vastasi yhtä unssia kultaa. Monet valtiot, etenkin kehitysmaat pitivät hallussaan suurta dollarivarantoa siinä uskossa, että rahan voi aina vaihtaa kultaan. Öljyn hinta alkoi nousta rajusti, ja amerikkalaisten kulta olisi valunut vähitellen öljymaihin. Monille kehitysmaille muutoksesta tuli taloudellinen katastrofi, josta ei ole suuremmin hiiskuttu.

USA:n vanavedessä muutkin valuutat irrotettiin vähitellen kultasidonnaisuudesta. Niin oli pakko tehdä. Markkinatalousmaiden valuutat alkoivat kellua. Liikkeellä olevan rahan määrää oli helppo lisätä, ja siihen turvauduttiin. Näin kylvettiin viimeisimmän laman siemenet.

Mihin siis tavallisen ihmisen pitäisi roponsa pistää. Ei ainakaan paperirahana ullakolle eikä sängyn alle! Olemme eläneet pidemmän aikaa matalan inflaation aikaa, mutta kyllä se siitä vähitellen lähtee.

Kannattaisiko kolikoita säästää? Kolikoita ei tehdä enää hopeasta eikä kullasta, mutta niissä käytettävät metallit ovat kyllä jalommasta päästä. Useimmissa lanteissa käytettyä kuparia, nikkeliä, sinkkiä ja tinaa ei ole ylen määrin. Tekniikan ja eritoten sähkötekniikan kehittyminen kasvattaa näiden kysyntää.

Kuparilta näyttävät yhden, kahden ja viiden sentin kolikot näyttävät houkuttelevilta. Ja niin ne olisivatkin, jos ne olisivat kuparia. Mutta ne ovat halpaa kuparilla päällystettyä terästä. Ei kannata. Eurosenteistä paras olisi kymmensenttinen. Sen metallin arvo on nyt noin viidesosa nimellis arvosta.

Kannattaisikin lähteä rapakon taakse ja ruveta hamstraamaan sikäläisiä pienimpiä yhden ja viiden sentin kolikoita, pennyjä ja nickeleitä. Ne valmistetaan sinkistä, kuparista ja nikkelistä. Kolikoiden metallin arvo on nyt noin puolet niiden nimellis arvosta. Mutta alkaa olla kiire. Muutkin ovat huomanneet, ja kolikot katoavat. Ja sitä paitsi USA:n valtiovarainministeriö on jo saanut valtuudet halpuuttaa kolikoiden raaka-ainetta.

pajen